

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner om juridiska garantier för utfästelser enligt lagen om allmän försäkring.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 510 i första kammaren av herr *Karlsson, Göran*, och herr *Wanhainen* samt nr 622 i andra kammaren av herr *Henningsson m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, "att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning angående möjligheterna att skapa starkaste möjliga juridiska garanti för den allmänna tjänstepensionens utfästelser".

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 622.

Gällande bestämmelser m. m.

Lagen om försäkring för allmän tilläggspension trädde i kraft den 1 januari 1960. Reglerna om tilläggspensioneringen finns numera i *lagen om allmän försäkring*. Tilläggspensioner började utgivas år 1963.

Tillsammans med folkpensioneringen skall tilläggspensioneringen tillförsäkra alla förvärvsarbete rätt till ålders-, invalid- och familjeskydd avvägt i förhållande till den tidigare arbetsinkomsten.

Rätt till tilläggspension kan förvärvas av svensk medborgare och av här mantalsskriven utlänning. Tilläggspension grundas på arbetsinkomst, som förvärvas i åldern 16—65 år, i vad den årliga arbetsinkomsten ligger mellan 4 000 och 30 000 kronor räknat i 1957 års penningvärde. Den pensionsgrundande inkomsten beräknas på grundval av taxeringen till statlig inkomstskatt.

I likhet med folkpensionen skall tilläggspensionen vara värdebeständig. Även de nämnda inkomstgränserna skall följa ändringar i prisnivån.

Tilläggspensioneringen finansieras enligt ett fördelningssystem, dock endast med avgifter och således utan tillskott av skattemedel; inom tilläggspensioneringen uppbygges vidare en betydande fond, allmänna pensionsfonden. På inkomst av anställning erlägges kollektiv arbetsgivaravgift. På inkomst av annat förvärvsarbete erlägges egenavgift, vilken benämnes tilläggspensionsavgift. Samma uttagsprocent tillämpas för arbetsgivaravgift och tilläggspensionsavgift.

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 9 saml. 2 avd. Nr 22

Rätt till tilläggspension har börjat intjänas och avgifter erlagts från och med år 1960.

Försäkringen är i princip obligatorisk, men möjligheter finns till undantagande från den allmänna tilläggspensioneringen.

En särskild förvaltning är anordnad för den av avgifterna till försäkringen för tilläggspension uppbyggda allmänna pensionsfonden. Enligt reglementet den 28 maj 1959 (nr 293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning skall fondförvaltningen handhas av tre styrelser. Första fondstyrelsen förvaltar avgifter erlagda för statens och kommunernas anställda, andra fondstyrelsen avgifter erlagda för anställda i enskilda företag med minst 20 arbetstagare och tredje fondstyrelsen avgifter för anställda i företag med mindre än 20 anställda ävensom de egenavgifter, vilka erlägges för inkomst av annat förvärvsarbete än anställning.

Varje fondstyrelse består av nio av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Alla ledamöter, utom ordföranden i varje styrelse och två av de andra ledamöterna i första fondstyrelsen, utses efter förslag av organisationer, som företräder försäkrade och avgiftsbetalare. Närmare bestämmelser om vilka organisationer som har förslagsrätt finns i en kungörelse den 28 maj 1959 (nr 319).

Fondmedlen skall placeras i värdehandlingar av olika slag, dock ej aktier. En särskild form av placering utgör de återlån, som via bank eller annan kreditinrättning kan beviljas den som erlagt avgifter för anställdas eller egen pensionering. Avgiftsbetalare äger varje år erhålla återlån till belopp motsvarande högst hälften av vad han under närmast föregående år betalat i avgift. Återlån till mindre belopp än 500 kr. utlämnas ej. Återlån skall amorteras på tid ej överstigande 10 år. Någon ovillkorlig rätt till återlån föreligger inte. Det är kreditinrättningen som efter vanliga grunder prövar kreditvärdigheten hos den som vill låna.

De försäkrades rätt till tilläggspension är alltså garanterad i lagen om allmän försäkring. För ändring i denna lag krävs jämlikt 87 § regeringsformen medverkan av såväl Kungl. Maj:t som riksdagen.

Utskottet

Rätten till tilläggspension grundas på lagen om allmän försäkring, som innehåller de huvudsakliga bestämmelserna om pensioneringen. Lagen är stiftad gemensamt av Kungl. Maj:t och riksdagen, vilkas medverkan också krävs för ändring i lagen. Försäkringen, som i princip är obligatorisk, finansieras enligt fördelningsprincipen genom avgifter som inflyter till allmänna pensionsfonden. Även avkastningen av fondmedlen användes till att bestrida utgifterna för försäkringen.

I förevarande motioner begäres utredning med syfte att skapa "starkaste möjliga juridiska garanti" för pensionsutfästelserna. Motionärerna framhåller

fondernas betydelse för pensioneringen och påpekar att löntagare, som fått avstå från en del eljest möjliga löneökningar för att i framtiden erhålla pension, kan berövas detta pensionsskydd genom riksdagsbeslut.

Den omständigheten att pensionsutfästelserna, finansieringen av dessa samt fondbildningen inom tilläggs-pensioneringen är beroende av statsmakterna innebär enligt utskottets mening inte något reellt osäkerhetsmoment. Det synes utskottet inte möjligt att skapa andra garantier än de som redan nu erbjudes. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, I: 510 och II: 622, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 mars 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Carlqvist, herrar Kaijser, Lars Larsson*, Edström, Erik Filip Petersson och Thorsten Larsson;

från andra kammaren: herrar Odhe, Rimmerfors, fru Ekendahl*, herr Gustavsson i Alvesta, fröken Wetterström*, herrar Bengtsson i Varberg, Fredriksson och Ullsten*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.